

Sammanfattning

Promemorian innehåller förslag som syftar till att säkerställa att Sveriges lagstiftning på hälso- och sjukvårdsområdet är anpassad för internationella samarbeten, särskilt med avseende på kriser, katastrofer samt säkerhet och försvar. Fokus ligger på att förbättra de rättsliga förutsättningarna för internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete i Sverige och utomlands.

Några utgångspunkter

Promemorian bygger på följande centrala utgångspunkter.

Sverige har ett omfattande samarbete med andra länder och organisationer på fredsfrämjande- och krishanteringsområdet, inklusive medlemskap i en allians. Promemorian utgår från att svensk lagstiftning måste stödja detta samarbete och inte utgöra ett hinder, särskilt i ljuset av Sveriges Natomedlemskap.

Sveriges åtaganden inom Nato, nordiska samarbeten och andra internationella överenskommelser måste harmoniseras med nationell lagstiftning. Exempelvis Nato SOFA och DCA-avtalet med USA ställer krav på anpassning av regler för utländsk militär hälso- och sjukvård i Sverige.

Det internationella samarbetet måste fungera under alla förhållanden – normalläge, fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

Promemorian utgår från behovet av att skapa tydliga och enkla regler för utländska hälso- och sjukvårdsverksamheter och deras personal när de verkar i Sverige. Detta innefattar bland annat frågor om yrkesbehörigheter, tillstånd, materielförsörjning och hur verksamheten ska bedrivas.

En viktig utgångspunkt är att anpassningarna inte får äventyra patientsäkerheten. Promemorian betonar också behovet av att säkerställa integriteten i informationsutbytet mellan svenska och utländska aktörer samtidigt som nödvändigt informationsutbyte behöver möjliggöras.

Internationellt samarbete ska vara ömsesidigt. Sverige ska både kunna ta emot och ge stöd. Promemorian understryker vikten av ett reciprokt förhållningssätt och av ett ändamålsenligt regelverk som stärker Sveriges position som en trovärdig partner i internationellt samarbete.

Förslag och bedömningar

Promemorian innehåller en rad förslag för att anpassa svensk lagstiftning för att stödja internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete. De huvudsakliga förslagen är följande.

Utländska hälso- och sjukvårdsverksamheter i Sverige

Det föreslås regellättnader som innebär att civila och militära utländska hälso- och sjukvårdsverksamheter i Sverige kan bedriva verksamhet tillfälligt enligt den sändande statens bestämmelser. Det gäller också hälso- och sjukvårdspersonalens yrkesutövning. För militära hälso- och sjukvårdsverksamheter föreslås detta gälla inom ramen för militärt samarbete med Sverige. För civila hälso- och sjukvårdsverksamheter föreslås det gälla efter beslut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Också internationella hjälporganisationer föreslås kunna bjudas in av regeringen för att kunna verka i Sverige med regellättnader.

För civila vårdgivare är förslaget begränsat till vårdgivare från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om det inte råder höjd beredskap eller annars är av betydelse för Sveriges nationella säkerhet. Detta är nödvändigt för att förslagen ska vara förenliga med EU-rätten.

En patient som tar emot vård från en utländsk vårdgivare föreslås inte omfattas av svenska bestämmelser om hälso- och sjukvård och tandvård om vårdgivaren får tillämpa utländska bestämmelser.

Utländsk hälso- och sjukvårdspersonal hos svenska vårdgivare

Det föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få fatta beslut om att låna in utländsk vårdpersonal för att arbeta hos svenska vårdgivare. Personalen förslås få tidsbegränsade legitimationer som motsvarar deras yrkesbehörighet i hemlandet.

Svenska vårdgivare utomlands

När Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och regionerna bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet utomlands föreslås att de och deras personal ska bedriva verksamheten och utföra sitt arbete i enlighet med svenska bestämmelser om inte tjänstgöringsförhållandena hindrar det. Svenska bestämmelser ska dock inte tillämpas i den mån annat följer av bestämmelser som gäller i det land där verksamheten bedrivs och arbetet utförs, eller om det följer av en internationell överenskommelse.

Gränssamverkan inom ambulanssjukvården

I promemorian föreslås ett tydligare mandat för regionerna att samverka med sina motsvarigheter i Danmark, Finland och Norge om ambulanssjukvård över gränserna. Sådan samverkan pågår sedan länge och med förslagen i promemorian blir de rättsliga förutsättningarna för denna samverkan tydligare.

Det föreslås att den utländska ambulanspersonalen ska få tillämpa det egna landets bestämmelser i Sverige och att den svenska personalen ska tillämpa svenska bestämmelser i grannländerna, om inte något annat gäller enligt grannlandets bestämmelser.

Läkemedel till sjö- och luftfarten

För att säkerställa utländska fartygs tillgång till läkemedel i Sverige bedöms det i promemorian att Läkemedelsverket bör tillåta i sina föreskrifter att inte bara svenska utan också representanter för utländska fartyg ska få rekvirera läkemedel från öppenvårdsapotek i

Sverige. Det bedöms också att den som är behörig att beställa läkemedel till ett fartyg även bör få beställa narkotiska läkemedel, utan att beställningen behöver göras av en läkare. Detta bör gälla för såväl svenska som utländska fartyg.

Det föreslås också att det införs reglering som ska underlätta för så kallade servicestationer att sälja läkemedel som ska finnas i livbåtar och livflottar till sjö- och luftfartyg.

Införsel och utförsel av sjukvårdsprodukter och övrig utrustning

Det föreslås regler som underlättar införsel, användning och utförsel av sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som behövs för hälso- och sjukvårdsverksamhet. Det kan vara till exempel läkemedel, medicintekniska produkter och blodkomponenter. Produkterna föreslås få föras in till och ut från Sverige utan tillstånd. Detta föreslås för det internationella hälso- och sjukvårdssamarbetet, gränsöverskridande ambulanssamarbetet med grannländerna och för läkemedel som ska finnas på fartyg och i flygplan. Också narkotiska läkemedel som behövs för verksamheterna ska kunna föras in till och ut från Sverige utan krav på tillstånd.

Förslag för att underlätta patientspårning vid höjd beredskap

För att underlätta patientspårning föreslås i promemorian att både svensk hälso- och sjukvård och utländska vårdgivare som har sänts till Sverige av en annan stat ska vara skyldiga att lämna ut uppgifter om patienter vid höjd beredskap. Det föreslås gälla patienter som tillhör de utländska styrkorna. Vissa uppgifter ska då på förfrågan lämnas till andra länder och mellanfolkliga organisationer som Sverige har ett militärt samarbete med. De utländska vårdgivarna föreslås också få en skyldighet att lämna ut uppgifter till Försvarsmakten om man vårdar myndighetens personal.

Frågor om patientförsäkring vid internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete bör utredas vidare

Ett försäkringsskydd som ger patienter möjlighet till ersättning för vårdskador är en naturlig del av ett komplett system för hälso- och sjukvård. Det bedöms i promemorian att det synsättet bör vara utgångspunkten även när vården ges inom ramen för internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete.

Frågan om patientförsäkring inom ramen för internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete är dock komplicerad. Det har inte rymts i utredningens arbete att utreda alla de förutsättningar och konsekvenser som frågan aktualiserar. Det bör därför utredas vidare om ett patientförsäkringsskydd kan införas för patienter som får vård av utländska vårdgivare som tillämpar utländska bestämmelser i Sverige.